

W dniu 9 września 1921 roku do dymisji podał się gabinet Wincentego Witosa, który w przełomowych miesiącach 1920 roku odegrał ogromną rolę, mobilizując społeczeństwo do walki z czerwonym najazdem, słusznie nazywany rządem obrony narodowej (względnie jedności lub koncentracji narodowej). W warunkach pokojowych nie było miejsca na rządy jedności, powróciły ostre podziały polityczne, kolejne partie wycofywały swoich reprezentantów ze składu gabinetu. Pozbawiony większości mógł rząd dalej dryfować, jednak Witos zdecydował się na ustąpienie. Mało stabilny i rozdrobniony system partyjny nie wytworzył jeszcze zdolności koalicyjnych, pozostała zatem konieczność uciekania się do rządów pozaparlamentarnych. Wzorcowy przykład takiego rządu stanowił powołany 19 września 1921 roku gabinet Antoniego Ponikowskiego. Nie zadowalał on w pełni żadnego ugrupowania, jednak wobec braku sensownej alternatywy w postaci rządu koalicyjnego miał szansę przetrwać do wyborów parlamentarnych. Tymczasem niespełna dziewięć miesięcy później, w początkach czerwca 1922 roku, Naczelnik Państwa Józef Piłsudski wymusił ustąpienie gabinetu, które w konsekwencji spowodowało dwumiesięczne przesilenie, najdłuższe w dziejach Drugiej Rzeczypospolitej.

Ze wstępu

Spis treści

Rozdział I

Gabinet Antoniego Ponikowskiego

Rozdział II

Przesilenie i spory interpretacyjne

Rozdział III

Gabinet Artura Śliwińskiego

Rozdział IV

Nasilenie postaw konfrontacyjnych

Rozdział V

Gabinet Juliana Ignacego Nowaka

Zakończenie

Ilustracje

Historia testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae.

Swojemu Mistrzowi – Uczniowie

Bibliografia publikacji prof. dr. hab. Janusza Farysia

Bibliografia

Wykaz skrótów i skrótowców

Indeks (oprac. Henryk Walczak)

Summary